

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA

KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok XX: 2022

Grudziądz, dnia 04.05.2022 r.

Nr 15 (739)

1283. spotkanie

Edmund Węsierski

Andrzej Urbaniak – bohater, który poświęcił młode lata dla Ojczyzny, nie żałując krwi walczył o wolność i niepodległość Polski

Trudno zapomnieć o naszych bohaterach z Grudziądza, szczególnie w rocznicę odzyskania niepodległości. Takim mało znanym i niezwykłym bohaterem był kpt. Andrzej Urbaniak.

Andrzej Urbaniak urodził się 30 października 1899 roku w Korytnicy, w powiecie krotoszyńskim. Ojciec jego Franciszek trudnił się uprawą małego skrawka ziemi oraz pracą chałupniczą, aby zapewnić wraz z żoną Marianną, z domu Wiśniewska, jako taki skromny byt wielodzietnej rodzinie. W Korytnicy mały Andrzej skończył kilkuletnią pruską szkołę powszechną, po czym rodzice przekazali go na dalszą naukę do Wrocławia, gdzie od 1913 do 1917 roku uczył się praktycznego zawodu – mechanika w zakładzie „Renoma”. Tam 15 maja 1917 roku otrzymał powołanie do wojska pruskiego. Interesowało go lotnictwo, znalazł się na silnikach spalinowych i tak stał się słuchaczem szkoły lotniczej w Johannisthal w Berlinie, którą skończył z wynikiem pozytywnym 26.11.1917 r. jako pilot artylerzysta. W czasie szkolenia odbył 66 lotów szkolnych, 22 samodzielnie, 5 warunkowych (zaświadczenie z Johannisthal nr H.L. 2235/17, z dnia 20 listopada 1917, podpisał mjr Siegert Inspekteur der Flieger-schulen). Po szkole został skierowany na

kpt. Andrzej Urbaniak

front francuski, który nie trwał zbyt długo, jak dla młodego pilota. Został ranny podczas bitwy powietrznej nad Belgią, rany leczył w lazarecie mieszczącym się

**Artylerzyści na zachodnim odcinku frontu. Powstanie Wielkopolskie 1919 r.
A. Urbaniak pierwszy z lewej. Domena publiczna.**

w twierdzy w Antwerpii, W połowie marca w 1918 roku został zwolniony i udał się do domu w Korytnicy. Z urlopu został wezwany 10 maja na kurs artylerzystów w Spandau w Berlinie, gdzie zakończył szkolenie dnia 10 listopada 1918 roku. Opuścił koszary pruskie w Berlinie i zaraz udał się do Poznania, gdzie już Polacy myśleli o zbrojnym powstaniu.

W Berlinie. Domena publiczna. w powstaniu, gdzie pod Kępem znowu został ranny. Ojczyzna powołała go ponownie do obrony przed zalewem bolszewickim. Jego

Pułk Artylerii Ciężkiej z Poznania stoczył wiele bitew. Tam odniósł także nasz bohater kilka ran, ale pokochał wojaczkę, to było jego życie. Wojna bolszewicka się skończyła, Wielkopolska została uwolniona od zaborcy pruskiego, ale artylerzysta Andrzej nie zaprzestał walki z Niemcami. Jako ochotnik ze swą baterią w 7 p.a.c. z Poznania udał się na walczący Śląsk. Od 3 września 1921 roku bierze udział

Stungslazarett

Antwerpen, den 7/III 1918

B. Nr. 5648

Name: Mrbanian

Trupenteil: Jagabattalion 579

Wiederbestellt auf: Mit Tagen Bruch abholen.

Ordin. Arzt.

Militär-Formulardruckerei Karl Broel, Antwerpen.

Dieser Zettel ist jedesmal dem Trupenteil vorzuzeigen und in das Lazarett wieder mitzubringen.

Lazaret. Ze zbiorów E. Węsierskiego.

w III Powstaniu Śląskim wspomagając oddziały ogniem artyleryjskim. Niedługo służył jako artylerzysta i ranny pod Oleśnem, już nie powrócił do powstańców i swej baterii. Po wyleczeniu się z ran kontaktu z wojskiem polskim nie stracił, został powołany do Centralnej Szkoły Zbrojmistrzów w Warszawie. Starszy majster wojskowy, ukończył osiemnastomiesięczny kurs zbrojmistrzów puszkarzy w dniu 21 listopada 1922 roku z wynikiem bardzo dobrym (trzecia lokata). Potem pracuje jako instruktor w Szkole Uzbrojenia w Warszawie i zarazem uczy się. W 1928 roku kończy ośmioklasowe Kursy Gimnazjalne dla podoficerów WP. Starszy zbrojmistrz otrzymał stanowisko zastępcy kierownika wydziału Artylerii. Teraz już jako stary wiarus uczy młodych artylerzystów sztuki strzelania z wielu rodzajów armat, ponieważ na polskim uzbrojeniu znajdował się sprzęt artyleryjski: austriacki, francuski, rosyjski, niemiecki i włoski. W 1930 roku zatrudniony został w Zbrojowni nr 2 w Warszawie jako kontroler techniczny artylerii. Niestety dawne kontuzje dały o sobie znać. Wojskowa Komisja Lekarska przyznała 72% utraty zdolności do pracy. Dnia 31 marca 1931 roku nasz bohater po 11 latach pracy zakończył służbę wojskowa. Będąc na wojskowej rencie inwalidzkiej od 1931 do 1938 roku podjął pracę jako instruktor lotnictwa LOPP i PCK w Ostrowie Wielkopolskim, gdzie także działa w Kole Szybowcowym. Tu podjął współpracę z kilkoma pracownikami PKP, którzy metodą chałupniczą, już wcześniej zbudowali samolot o konstrukcji

Гражданин Урбаняк Андрей
рожден 30 октября 1899
в Корытнице
уезд

служит в **Краковской Сельскохозяйственной Палате в Кракове** в должности
строителя инкубаторов
при Обществе Птицеводов

Выше упомянутого необходимого в его деятельности связанной с агрикультурной продукцией нельзя употреблять к принудительным работам.

К всем военным и гражданским властям обращаемся с просьбой оказывать помощь в его деятельности.

Это удостоверение выдается на срок
к 31.12. 1945.

Краков, 23.3. 1945.

Директор

[Handwritten signature]

Przepustka rosyjska. Zbiory E. Węsierskiego.

drewnianej nazywając go OSTROVIA. Awionetka ta brała nawet udział w Krajowym Konkursie w 1928 roku, zdobywając nagrodę (11 miejsce). W stolarni PKP konstruktorzy Józef i Edmund Morrison oraz Józef Nawrot w 1930 roku zbudowali samolot MORYSON II, który został oblatany przez chor. Wacława Jur-

ka z Grudziądza, późniejszego działacza Aeroklubu Grudziądzkiego. Wymieniony pilot oblatywacz na Tm samolocie brał udział w konkursie, także pochodził w Wielkopolski z Krępy, koło Ostrowa Wielkopolskiego. W 1934 roku powstał z kolei trzeci samolot o nazwie MORYSON III, ale już przy wydatnej pomocy LOPP, w którym działał inst. pilot Andrzej Urbaniak. Samolot ten służył w 1939 roku jako łącznikowy.

Samolot Ostrovia. Zbiory E. Węsierskiego.

Prawdopodobnie Andrzej Urbaniak latał tym samolotem jako pilot łącznikowy na początku wojny obronnej w 1939 roku. Działając w Ostrowie Urbaniak studiował korespondencyjnie w Instytucie Politechnicznym w Paryżu i tak został inżynierem elektrykiem. Od 1928 roku do wybuchu wojny mieszkał w Poznaniu, gdzie pracował jako kierownik techniczny w spółdzielni „JEDWABNIK”. Od 3 września do 6 października 1939 roku kapitan rezerwy Andrzej Urbaniak, pilot łącznikowy 3. Pułku Lotniczego bierze udział w wojnie obronnej, ranny w Sarnach. W dniu 7 maja 1940 roku w Grudziądzu w kościele pw. Serca Jezusowego poślubił Czesławę Kwas. Niestety Andrzej wraz z żoną i matką z mieszkania przy ul. Ratajczaka w Poznaniu został przez okupanta wysiedlony i skierowany do pracy przymusowej w Krakowie, tam zamieszkał przy ul. Dietla. Pracował jako monter inkubatorów elektrycznych Związku Hodowców przy Izbie Rolniczej. Współpracował z nielegalną organizacją antyhitlerowską, późniejszą AK. Po wyzwoleniu Krakowa przez Armię Czerwoną zaraz 17 stycznia 1945 roku podjął pra-

Warszawa z kolegami. Trzeci od lewej A. Urbaniak. Zbiory E. Węsierskiego.

cę jako instruktor inkubatorów elektrycznych Związku Hodowców przy Izbie Rolniczej w Krakowie i w Toruniu. Od 1 czerwca 1945 r. pracował jako kierownik, instruktor pilot w Lisich Kątach koło Grudziądza. Zamieszkał wówczas z żoną nauczycielką przy Al. WP 112 (obecnie Pilsudskiego) w Grudziądzu.

Warsztaty puzkarskie. Zbiory E. Węsierskiego.

Był organizatorem Aeroklubu Grudziądzkiego, gdzie jako sekretarz i zarazem instruktor pilot od kapitana Charłamowa szefa Wydziału Lotniczego Dowództwa Okręgu Wojskowego Pomorze w Bydgoszczy otrzymał pełnomocnictwo na wszelkie prace związane z terenem zajęтым pod lotnisko oraz został odpowiedzialny za cały sprzęt.

Niestety władze komunistyczne w 1950 roku postanowiły rozwiązać Aeroklub, wszyscy pracownicy ostali zwolnieni. Po tak niemiłym potraktowaniu kpt. Andrzej Urbaniak podjął pracę w dniu 1 kwietnia 1951 roku jako wykładowca i instruktor samochodowo-motocyklowy w LOK-u. Od 1965 roku jest na emeryturze. W 1929 roku posiadał następujące odznaczenia: Krzyż Walecznych (dwukrotnie), Krzyż Niepodległości z Mieczami, Krzyż Zasługi (srebrny, brązowy i złoty), Krzyż Ochotniczy Wielkopolski, Medal Niepodległości, Medal „Za Wojnę 1918-1921”. Medal „Dziesięciolecie Odzyskanej Niepodległości”, Medal „3-go Maja”, Odznaka Wojsk Wlkp., Odznaka Szkoły Uzbrojenia, Oznaka 1. p.a.c., Odznaka Rannych (trzykrotnie). Za czasów PL otrzymał: Medal „Zwycięstwa i Wolności 1945 r.”, Wielkopolski Krzyż Powstańczy oraz Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Przez całe życie Andrzej Urbaniak był bezpartyjny, w międzywojniu należał do Związku Rezerwistów, natomiast po wojnie wstąpił do koła nr 1 ZBOWiD w Grudziądzu. Kpt. pilot Andrzej Urbaniak zmarł 19 listopada 1983 roku, pochowany na cmentarzu przy ul. Poniatowskiego w Grudziądzu.

Czesia (Czesława z domu Kwas, była nauczycielką w Grudziądzu i Andrzej w Krakowie w 1941 r. Ślub 7 maja w 1940 roku w Grudziądzu. Zbiory E. Węsierskiego.

Notatki

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisch, Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.